30/10/2019

Ο Αρχιεπ. Θυατείρων σε Διαθρησκευτικό Συμπόσιο στην Αυστρία

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Αρχιεπισκοπή Θυατείρων

Σήμερα 30 Οκτωβρίου 2019, ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κ. Νικήτας παρέστη και παρουσίασε εισήγηση ως μέρους του διαθρησκευτικού προγράμματος στην Βιέννη, Αυστρία. Το Συμπόσιο είχε τίτλο «Η Δύναμη των Λέξεων: ο Ρόλος της Θρησκείας, Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και Κοινωνικής Στρατηγικής στην Αντιμετώπιση της Ρητορικής Μίσους» και έγινε υπό την αιγίδα του Κέντρου Διαλόγου KAICIID.Ακολουθεί μέρος της παρουσιάσεως του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου.

“Η ρητορική μίσους στις διάφορες εκφάνσεις της έχει καταγραφεί επαρκώς κατά τις προηγούμενες δεκαετίες από ειδικούς και ακτιβιστές οι οποίοι επιδίωξαν να αντιμετωπίσουν αυτή την μορφή βίας. Οι συζητήσεις και αντιπαραθέσεις για την ρητορική μίσους προσέλαβαν μία πιο έντονη διάσταση στην σημερινή Ευρώπη, η οποία διαφαίνεται από μία μεταβολή του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί η ρητορική μίσους.

Αυτή η μεταβολή στην επιχειρηματολογία μπορεί να γίνει κατανοητή ως μέρος κοινωνικο-πολιτικών αλλαγών οι οποίες έχουν σχέση με την έξαρση του ακροδεξιού λαϊκισμού που παρατηρείται σε πολλές χώρες στον κόσμο. Η ρητορική

μίσους δεν αφορά πλέον μόνο την φυλετική διάκριση αλλά ενσωματώνει και άλλα χαρακτηριστικά, όπως θρησκεία, εθνοτική προέλευση, γλώσσα, πολιτιστική ταυτότητα, και πολιτική προσέγγιση, για να αναφερθούμε μόνο σε λίγα από αυτά. Οι νέες μορφές της ρητορικής μίσους, οι οποίες συχνά αναπαράγονται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στο πολιτικό διάλογο, παραπέμπουν συνειρμικά στους τρόπους που οι διάφορες εθνοτικές, θρησκευτικές, πολιτιστικές και γλωσσικά διαφορετικές κοινωνικές ομάδες δρουν πέρα από τους κανόνες συμπεριφοράς και ενστερνίζονται άλλες κοινωνικές αξίες από εκείνες που ισχύουν στις κοινωνίες μέσα στις οποίες ζουν. Δεν είναι τυχαίο ότι οι διάφορες εθνοτικές, πολιτιστικές και θρησκευτικές κοινωνικές ομάδες (όπως για παράδειγμα οι Ρομά, οι Εβραίοι, οι Μουσουλμάνοι, οι πρόσφυγες) γίνονται αποδιοπομπαίοι τράγοι στα ακροδεξιά αφηγήματα προκειμένου να δικαιολογήσουν την ύπαρξη κοινωνικών προβλημάτων όπως ανεργία, οικονομική ύφεση, κοινωνική αστάθεια ή την απώλεια εθνικής κυριαρχίας και πολιτιστικών παραδόσεων.

Παρότι η ρητορική μίσους έχει καταστεί πιο δυσδιάκριτη και εκλεπτυσμένη στον σημερινό κοινωνικό διάλογο, η εχθρότητα και η δυσανέχεια προς την ‘ετερότητα’ δεν μειώνονται αντιστοίχως. Γινόμαστε μάρτυρες αναγκαστικής έξωσης από τα κέντρα φιλοξενίας και απέλασης μεταναστών Ρομά στον Ευρωπαϊκό χώρο, συνεχούς στοχοποίησης των μεταναστών, των προσφύγων και των Μουσουλμάνων σε όλη την υφήλιο. Η ρητορική μίσους είναι μία ακραία μορφή βίας, όχι μόνο διότι οι λέξεις εύκολα μπορούν να γίνουν πράξη, αλλά και διότι διαμορφώνουν τον τρόπο που σκεφτόμαστε και βλέπουμε τον κόσμο (κοσμοθέαση). Κυρίως, η ρητορική μίσους είναι επικίνδυνη διότι μπορεί να οδηγήσει στην κανονικοποίηση του ρατσισμού, αντισημιτισμού, ισλαμοφοβίας και διάφορες μορφές θρησκευτικής μισαλλοδοξίας.

Η πρόκληση είναι η εξής: – τί πρέπει να πράξει ένας θρησκευτικός ηγέτης για να αλλάξει την ροή των πραγμάτων και να κτίσει γέφυρες μεταξύ των διαφόρων θρησκευτικών και εθνοτικών κοινοτήτων;

1. Η γλώσσα αποτελεί όργανο της ρητορικής μίσους

Οι λέξεις είναι πανίσχυρα εργαλεία. Εκφράζουν ό,τι υπάρχει στο νου και την συνείδησή μας. Είναι επίκτητες εκφράσεις λόγου μας – τις περισσότερες των οποίων τις έχουμε υιοθετήσει και ενσωματώσει στους δικούς τύπους γλωσσικής επικοινωνίας. Ορισμένες προέρχονται από τις οικογένειές μας, κάποιες από τα σχολεία μας, άλλες από την κοινότητά μας, και σίγουρα ορισμένες προέρχονται από τις συγκεκριμένες θρησκευτικές μας ομάδες και αυτό ισχύει και για τους ηγέτες αυτών των ομάδων. Είναι απολύτως αναγκαίο οι θρησκευτικοί ηγέτες να προάγουν ‘υγιή’ γλωσσικά πρότυπα εκφοράς λόγου. Τα λεξιλόγια πρέπει να αλλάξουν. Ένας από τους Αγίους της Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας μας θυμίζει ότι τα μωρά μαθαίνουν πολλά πράγματα από τους ενήλικες, συμπεριλαμβανομένης της γλώσσας, γλωσσικών εκφράσεων, κοινωνικές διακρίσεις ακόμη και ποιούς να μισούν. Κανένας θρησκευτικός ηγέτης δεν μπορεί να είναι εκείνος ο οποίος να ενθαρρύνει και θα εγκρίνει ρητορικές μίσους, εγκλήματα, βία, κακομεταχείριση και σχετικές συμπεριφορές. Έγκειται στους θρησκευτικούς ηγέτες να θέτουν όρια γλωσσικής ορθότητος και συμπεριφοράς.

2. Αμαρτία

Μιλώντας καθαρά εκ μέρους της Χριστιανικής Ηθικής, η ύπαρξη ή προαγωγή

ρητορικής μίσους είναι φοβερή αμαρτία. Πρόκειται για μία βίαια επίθεση στην «ζώσα εικόνα και ομοίωση του Θεού». Το μίσος είναι διαβολικό συναίσθημα και έρχεται σε απόλυτη αντιπαράθεση με όλες τις αρχές των εξ αποκαλύψεως θρησκειών. Εν τέλει, διδάσκουμε την αρμονία, την συνεργασία, την αμοιβαία ανοχή, την αποδοχή και τα σχετικά. Η ρητορική μίσους δεν έχει θέση ανάμεσα σε αυτές τις αρχές. Το να μισείς κάποιον σημαίνει ότι μισείς τον Θεό.

3. Αποδόμηση και διάλογος

Οι θρησκευτικοί Ηγέτες πρέπει να ενθαρρύνουν τα ποίμνιά τους να μετέχουν σε διάλογο – να κοιτάξουν από κοντά τον ‘άλλον’, να συζητήσουν μαζί και να προσπαθήσουν να κατανοήσουν την ταυτότητα του άλλου. Υποτιμητικά ονόματα δεν είναι αποδεκτά. Αυτό βέβαια έρχεται σε απόλυτη αντίθεση με τα ακροδεξιά αφηγήματα που παρουσιάζουν έξαρση στην Ευρώπη και αλλού. Η άγνοια προκαλεί τον φόβο, την έλλειψη εμπιστοσύνης, ακόμη και το μίσος για τον ‘άλλο’. Οι θρησκευτικοί ηγέτες πρέπει να συνασπισθούν, να σταθούν ο ένας κοντά στον άλλο και να προβούν σε κοινές δημόσιες διακηρύξεις και κοινές δράσεις. Τα σχολεία πρέπει να διδάσκουν τις αληθινές αξίες και την ουσία της κάθε θρησκείας και των παραδόσεών της. Μια καλή ιδέα είναι οι επισκέψεις σε σχολεία και η ενημέρωση των παιδιών και εφήβων για τα θέματα αυτά. Σε τελευταία ανάλυση, ο σκοπός μας είναι να θεμελιώσουμε μία αληθινή φιλία…

Εμείς, ως Ηγέτες, πρέπει να επισκεπτόμεθα ο ένας τον άλλον στο ‘ιερό χώρο’ του. Ίσως θα πρέπει να θεσμοποιήσουμε μία νέα θρησκευτική επέτειο στην οποία θα μετέχουν οι εκπρόσωποι όλων των θρησκειών στα πλαίσια μίας ετήσιας εορτής – μία παγκόσμια εορτή για τη ανθρωπότητα και την αλήθεια.

Λόγω χρονικού περιορισμού, θα τελειώσω εδώ. Σας ευχαριστώ.”